

BÖLÜM 11

Bu dönüme dek açıkladığı gerçekleri yazar Pavlos ciddi bir soruyla özetliyor.. Tanrı kendi halkını dışladı mı? İsrail'in direnişine bakıldığında soruna böyle bir soruyla yaklaşmak doğaldır. Ama yazar üstelemeli bir yanıtla böyle bir gelişimin olanaksızlığını vurgulamakta. Bu halkın çoğunluğu kendilerine gönderilen Mesih'i yadsısa da bir '*azınlık kurtulacak*' (9:27). Yazar 11:15'te konuya geri gelecek. Zaman mekân dışında var olan, eylemlerini bunların ötesinde gerçekleştiren Tanrı'nın İsraille ilgili parlak ve şaşırtıcı tasarıları var. Pavlos daha ileride konuyu *giz* olarak nitelendiriyor (11:25) perdeyi azıcık açarak Tanrı tasarılarına biraz da olsa ışık saçıyor. Bu ayete varıldığında *giz*'le ilgili bazı açıklamalara değineceğiz. Tanrı'nın tarihi açıklayışı *giz* bulutlarını dağıtarak araştırmacıya görüş yeteneği vermesidir. Ama tanrısal *giz*'in perdesi tümenden kaldırılarak sonuç aydınlanınca *giz* de berraklıkla kavranan bilgiye dönüşür. Tanrı'nın tarihi bildirmesi tarihçilerin yaklaşımından apayrıdır. Onun İsrail'le ilişkisinin ilerisini soruşturan, Yeremya 31:35 -37'yi incelesin. Tanrı'ya ilişkin bilgisizlikte çalkalanan uluslar kurtuluşu İsrail'den öğrendi. Tanrı yöntemindeyse İsrail kurtuluşu uluslardan duyacak hem de onu değerlendirecek Rab'bin ailesine katılacak.

Yazar kendisini örnek tutarak kimliğinin künyesini herkese gösteriyor. 'Ben' diyor, "özbeöz İsrailiyim" (bkz. Filippililer 4:6). "İbrahim soyundan Benyamin kuşağından." Tanrı'nın onu böylesi parlak bir hizmete seçmesi Pavlos'un sevinci ve coşkusudur.. Konuyu Eski Antlaşma'nın seçkin peygamberi İlyas'a götürüyor. İlyas, puta tapan kraliçe Yezebel'in saldırıları yoğunlaşmaktayken düş kırıklığına uğrar gibi oldu. Gerek kendisinin gerekse başka peygamberlerin çektiği acıları sıralayarak yakındı. Neredeyse bağlılığının yararsızlığına kayacaktı sanki (bkz. I.Krallar 19:10,14). İsrail'in direnişi yeni bir görünüm değil, tarihleri boyunca beliren ruhsal çalkantıdır. Öyle bir toplum düşünün ki, Tanrı İbrahim'de onları kendisine ayırsın, ama onlar sürekli söz dinlemezlikte diretsin. Bu durumda Tanrı'nın onlardan yüz çevirmesi doğal sonuç sayılabilir. Ne var ki O çağırıldığını egemen tasarısı uyarınca çağırır, kimseyi kendi haline bırakmaz.

Bu, İsrail'in İbrahim'in soyundan gelişine dayanmaz. Fiziksel bağlılık değildir önem taşıyan (bkz. 9:6,29). Bağlılık salt fiziksel olsaydı çok uzun süremezdi. İsrail'in İbrahim'le ilişkisi bundan daha somut ve özlüdür (bkz. Mezmur 94:14). Tanrı'nın İsrail'i seçmesi son bulmayan gizemli görünümdür (bkz. 11: 28,29). Tanrı şu anda bir azınlığı kurtarıyor (11:3-10). Gelecekte tüm İsrail'i kurtaracak (11:11-27). İlyas peygamber toplumunun puta tapıcılığa kaydığına bakarak öylesi sarsıldı ki, gayrı hiçbir umut kalmadığı sanısına kapıldı, ölmek için dua etti. Tanrı'ya yakarısı tüm yürekliliğini yitiren birinin sarsıcı derdini deşmesidir. Ne var ki, egemen Tanrı'nın sınırsız gücünü ve bilgisini daha öğrenecek o. Umutsuzluğun da en son kademesine sürüklenmişken, egemen Tanrı onun imdadına yetişti 'Bak' dedi. "Bu toplumda Baal denen o yalancı tanrıya diz çökmeyen, onu öpmeyen yedi bin insanım var." Gerçek inanlılar (bkz. I.Krallar 19:10-18). Bu yüreklendirmeyi duyan İlyas Tanrı tarafından kendisini desteklemeye gelen meleğin sağladığı pideyi yedi, suyu içti. Aldığı güçle yenilendi kırk gün kırk gece boyu Tanrı dağı Horeb'e yürüdü (bkz. I.Krallar 19;1-9). Egemen Tanrı bireyin güçsüz canına değince böylesi şaşırtıcı sonuçlar oluştu.

Bu geçmiş olguya değinen haberci Pavlos mektubu okuyanları İlyas'ın görgüsüyle, deneyimiyle yüreklendiriyor. Rab'bin seçtiği o kalıntı kişisel dinselikle sevap işleriyle değil, kayrayla onun ailesine alınanlardır (11:6). Şimdi azınlık kurtuluyor (11:3,10), ilerideyse tüm İsrail'in kurtuluşu, Mesih'e dönmesi bekleniyor. Tarih boyunca İsraililer çok dinsel bir halk olarak belirir. Ama tarihlerinin en üzücü cilvesi onlara Tanrı'nın uzattığı kayrasal arınışı ve kurtuluşu tepmeleri, buna karşı dinselilikleriyle Tanrı'ya yaklaşmaya çabalamalarıdır. Sanki tüm kötülükleri bağışlayan Tanrı ademoğullarından dinsel icapların uygulanışını diliyor. İsrail benzeri Tanrı kayrasını kavrayamayan, bunun tersine O'na din yollarıyla yaklaşmaya didinen pek çok din bağılısı vardır yeryüzünde. Kayrayı yadsımanın acıklı sonucu dinsel törelere, yinelemelere dalarak sonsuzlar sonsuzu kaybolmaktadır.

Tanrı'nın kayrası ileride bir Tanrı halkı olacak İsrail'e yetişecek, İsrail ulusal kurtuluşa kavuşacak. Ya öbür uluslar ne olacak yolunda bir soru doğaldır. Mesih'in kurtarma müjdesi bugün bütün uluslara yetişiyor, her yanda yayılıyor, Rab'bin adını çağıran kurtuluyor. Ama kayra dönemi sona erdiğinde hiçbir topluluk ulusal kurtuluş bulamayacak. Bu özellik salt İsrail'e özgüdür. Tanrı İsrail'in çağ sonunda toplumsal kurtuluş bulacağını bildiriyor (bkz. Zekarya 12;10,11; Hezekiel 39;29; Yuhanna 19;37 Vahiy 1;7 vb). Eskatologya tasarısında tanrısal yöntem budur.

Bugün İsrail'in yüreği katılaştı, Yahudiler dik başlı olmuştur (bkz. 9:18; 11:7). Bu iki ayrı yerde Hellence iki söz kullanılır; her ikisi de sertleşme, nasırlaşma, katılma anlamındadır (*sklirino, poroo, porosis*). Ademoğullarına açıklanmayan Tanrı gizidir bu şaşırtıcı durum (11:8,25; bkz. Yasanın Tekrarı 29:4; Yeşaya 29:9,10). Egemen Tanrı düşük insanın sert tutumundan sorumlu tutulamaz O'nun kayrası eninde sonunda günahlı İsrail'e erişecek, katı yürekler eriyecek, İsrail kayra zenginliğiyle kendisi için Tanrı'ca öngörülen mirasa kavuşacak. Doğal insanın derininde Sevinç Getirici Haber'e karşı sanki bir rezistans (direnç) yatıyor. Ademoğlu kendisine armağan niteliğinde sunulan Tanrı kayrasını tepiyor. Ama bu kararı verdiren içteki dirençtir. Öte yandan bireyler dinsel-töresel uygulamalara dirençsiz ayak uydurabiliyor. Bazı kez dinlerinin dilediğinden fazlasını bile yapıyor. O'nun karşısında yararlı işlerinin kabulünü arıyor. Kişi kişiye 'Allah kabul etsin' temennisini bile çekiyor. Sanki Allah'ın buna ihtiyacı var! Gelgelelim O'nun kayrası tepiliyor. İsrail'in görünümünde olduğu gibi, dinsel birey aradığını bulamıyor (11:7). Bunlara karşı en sert günahlı bile kayrasal imanla Tanrı'nın affına, bağışlayışına kavuşuyor. Ne dedi İsa din adamlarına? "İkisinden hangisi babasının isteğini yerine getirmiş oldu?" Onlar, "Birincisi" diye karşılık verdi. İsa, "Doğrusu size derim ki" dedi, "Gümrük vergisi toplayanlarla genel kadınlar Tanrı hükümranlılığına sizlerden önce girer" (Matta 21:31).

İnanç konusunda dikbaşlılık pahalıya oturur. Kurtuluş sunusu hazır dururken kişinin yaşamını din işleriyle geçirmesi, sonunda da mahvolması yürekler paralayıcıdır. Pavlos Yeşaya'dan ve Davut'tan iki önemli alıntıyla, reddiyecilere karşı nasıl tepki gösterildiğini anımsatıyor (11:8,9; bkz. Yeşaya 6:9; 29:10; 35:8; Mezmur 69:22-23). Altmış dokuzuncu Mezmur'daki başlık Davut'a atfedilmiştir. Mezmur başlıklarının Tanrı esini olmadığı anımsatılmalı. Başlıkları koyanlar araştırmacılar ve yorumculardır. Mezmurlar genellikle Davut'a dayandırılmıştır. Yazar Pavlos da bu yöntemi izliyor (11:9). Daha sonraki araştırmacılar bu atamayı düzeltti. Genel görüş bu Mezmur'un

Yeremya peygamberle ilgili olduğunda odaklanır. Onun yaşamındaki kasırgaları bilen, burada sanki Yeremya'nın karşılaştığı saldırılar zincirini, kendisine dűřman kesilenlerin kötölüğünü görür. Yeremya öylesi ezici sıkıntı altındadır ki, Tanrı dűřmanlarının kendisine karşı doğrulttuğu saldırı ve işkence zincirine tanrısal yargı ünlemiyle tepki gösteriyor. Yazar Pavlos bu sözleri Mesih'e dűřman kesilen Yahudiler'e uyguluyor (11:9). Pavlos başka yerde de Yahudiler'in sert ve hırçın direnişini buna benzer yargı sözüyle kınıyor (bkz. I.Selanikliler 2:14-16). Yazar reddiyecilere yine Davut'un yargı sözünü doğrultuyor (11:10; bkz. Mezmur 35:8).

Mezmur'da Davut kötölük işleyenlerin iyilik bilmezliğinden yakınıyor (bkz. 35:12-16). İnsanlığa en büyük hizmeti sağlayan İsa Mesih'e dűřmanlık, direniş, kışkırtıcılık, saldırcılık her yanda arř-ı-âlâya yükseliyor. Yahudi halkından olsun başka kuşaklardan olsun, Mesih'e ve O'nun Sevinç Getirici Haber'ine direnenlerin bekleyişi ne olabilir? Acımasız yargı. Tanrı sunusunu tepmenin belirgin sonucu budur. Yazar Pavlos kendilerine sunulacak acı bardaktan onlara bir tat veriyor daha şimdiden. Çađlar süresince acıklı gerçek budur. Mesih'in kurtuluş müjdesine karşı gösterilen tepki olumludan çok olumsuz, yapıcılıktan çok yıkıcıdır. Durum řu ana dek aynıdır. Günahlı insan hem canının kurtuluşunu öngören haberi tepiyor, hem de onu duymak isteyenleri tüm gücüyle engelliyor. Oysa bireyin günahattan ve sonsuz yargıdan kurtulması Tanrı'ca sağlanan kayralı, özverili sunudur. Bunu değerlendirenlerden çok reddedenler görölmekte. Çünkü efendileri iblis onların kurtulup esenliğe kavuşmasına karşıdır. Tanrı'nın Mesih'ini yadsıyanın geleceği kapkaranlıktır. Bu karanlığın egemenliği şimdiden belirgindir. Pavlos başka bir mektubunda da bunu imlemekte (bkz. I.Koloseliler 1:13).

İsrail'in Mesih'i yadsıyışı bir oldubitti değil: "şimdiki dönemde Tanrı'nın kayrasıyla bir azınlık vardır" (11:5). Eninde sonunda "tüm İsrail kurtulacaktır" (11:25). Egemen Tanrı'nın trajediyi sevince dönüştürme yeteneği kesindir. İsrail'in topluluk olarak Mesih'i yadsıması Tanrı'nın sonsuz bilgeliği ve tasarısıyla uyumdadır. "Onların Mesih'ten yoksun bırakılması dünyanın Tanrı'yla barışmasına yol açtı" (11:11-15). İsrail Mesih'i kabul etseydi acaba ne olurdu? Soru üzerinde durulmaya değer. Belki İsrail Mesih inancını millileştirir ve bağnazlaştırırdı. Oysa Tanrı Mesih'i hem İsrail'e hem de tüm dünyaya kurtarıcı olarak gönderdi, toplumsal-ulusal dinler oluşurmaya değer! Bu Yol'u ulusal bir inanç biçimine sokmak Tanrı'nın tasarısı değerildi ve hiçbir zaman olamazdı. İsrail'in Mesih'i dışlayışı paganların Tanrı kayrasına imanla kavuşmasını gerçekleştirdi. Mesih bağlılığı bir İsrail inancı değeril, tüm insanlığın Tanrı ilişkisi doğrultusunda yolu ve yöntemidir. İsrail'in Mesih'e dönüşü sonraya kaldı. Pavlos "soyundan olanları imrendirip aralarından bazılarını kurtarmak" (11:14) doğrultusunda hizmetini sunuyor, onların Tanrı sunusunu kabul edeceği anı bekliyor (11:15). Mesih bağlısı inancının İsrail'den kaynaklandığını tanır, onların da Mesih'e iman etmesi için Tanrı'ya yakarır (bkz. Yuhanna 4:22; I.Korintoslular 9:20). Evrenin Tanrısı Mesih bağlılığını ulusal biçimcilik töresine dönüştürenlere kesinlikle karşıdır. O hiçbir ulusa ırka milli din yetkisini vermez. Bu yöntem günahlı insan buluşudur. "Tanrı dünyayı öyle sevdi ki, biricik Oğlunu verdi" (Yuhanna 3:16). Yüzyıllar boyunca Mesih'e iman edip kurtulanların sayısı kabarık: Asyalı, Afrikalı, Amerikalı, gelişmiş ya da gelişmekte olan ölkelerin halkı. Her kim olursa olsun, Mesih'in adını çağıran kurtuluyor, adı Tanrı'nın yaşam kitabına yazılıyor. Yakın gelecekte İsrail de bu gönence kavuşunca 'ölüler yaşam bulacak.'

Mesih'in gelişinden önce ve geliş sırasında uluslar arasından gerçek Tanrı'yı arayanlar sinagoglara ve tapınağa katılırdı. Bunlara *Proselit* denirdi: Paganlıktan Yahudi inancına geçener (bkz. Matta 15:22-28; Habercilerin İşleri 2:11; 6:5;13:43). İki sınıf *proselit* vardı. Doğruluk proselitleri ve kapı proselitleri. İlkine bağlananlar sünnet edilir, kendilerini Musa'nın yasasına bağlar, Yahudiliğın her dileğini karşılardı. İkinci sırada olanlar kapıdan ileriye geçemezdi (bkz. Mısır'dan Çıkış 20:10; Yasanın Tekrarı 5:14). Bunların belli başlı yedi günaha karşı olmaları gerekirdi. Pavlos Sinagoglar'a girerek Mesih'in müjdesini yaymaya başladığında pek çok proselit Mesih'e iman etti. Yahudi biçimciliğinden özgürlük buldu. Pavlos, "uluslara gönderilen bir haberciyim" der (11:13). Mesih onu arıtınca, uluslara göndereceğini bildirdi (1:5; bkz. Habercilerin İşleri 26:17). Tanrı inancının dünyaya yayılmasında en önemli aşamaydı bu. Demek ki, Tanrı paganları da unutmadı; onları aydınlatmaya Pavlos gibi aydın ve aydınlanmış birini gönderdi.

Bu, Tanrı'nın yeni bir girişimi değildi. Eski Antlaşma'da Tanrı Yunus'u pagan Nineveh kentine gönderdi. Yeşaya'nın peygamberlik sözünden öğrenildiği gibi, Tanrı biricik Oğlu'nu, Mesih'ini hem İsrail'e hem de öbür uluslara gönderiyordu (bkz. 49:6). Başka peygamberler de mesajı İsrail'den öteye uzattı (bkz. Amos 9:11,12). Hiç kuşkusuz Tanrı'nın insanlıkla ilgili tasarıları İsrail kuşaklarının ötesine uzanmaktaydı. İlginç gelişim, İsrail'in Mesih'i yadsıyışı sonucunda yeni bir düzen oluşmadı. Tanrı evrenin tek Tanrısı'dır, kurtarışı da teker teker tüm insan soyuna uzatılan tek kurtuluş yöntemidir (bkz. Habercilerin İşleri 13:45-47; 18:6; 19:8-10; 28:24-28).

Sevinç Getirici Haber'in uluslara ilanı, tanrısal kucaklayışı İsrail'in kurtuluşuna götürecektir. Bu önemli konuya on birinci bölümde defalarca değinilir (11:12,15,16,17-24,25-26,30,31). Yazar bu yerlerde eskatologya konusuna giriyor: "Böylelikle tüm İsrail kurtulacaktır" (11:26). Eski Antlaşma İsrail'in eninde sonunda Mesih'e döneceğini vurgular. Bu tanrısal gelişimi hiç kimse yadsıyamaz. Ters durumda bu üç bölümün İncil sayfalarından atılması gerekirdi. Elbette böyle birşey düşünülemez. Rab İsa Mesih bu parlak gelişimi vurguladı (bkz. Matta. 23:37-39; 24:34; Luka 13:34-35). Pavlos Sevinç Getirici Haber'i uluslara yayarak onlar arasında Mesih inanlıları oluştururken kendi halkını unutmadı (11:13-14). Tanrı'ca atanan uluslar sayısı Mesih'e bağlanınca (11:25) sıra İsrail'e gelecek; hem de tüm İsrail kurtulacak. Bu arada yazar ulusları uyararak onların İsrail'e karşı böbürlenmesini kınıyor (11:17-24). Konuyu betimlemek için iki simge kullanıyor. Hamur ve zeytin ağacının dalları.

İsrail'in yasası uyarınca toplanan ürünün bir kesimi Tanrı'ya sunulurdu (11:16; bkz. Çölde Sayım 15:17,21). Böylece tüm ürün ve hamur kutsallaştırılırdı. İlk ürünle ilk hamurun kutsallaştırılması geriye kalanları da kutsal kılar. İlk hamur İsrail'i betimliyor; tüm hamur Mesih'e bağlanan paganları. Yazar daha da geniş kapsamda kullandığı öbür örneğe geçiyor. İyi cins zeytin ağacıyla yaban zeytininin dalları. Burada tarımla ilgili bir simge kullanılarak gerçek vurgulanıyor (11:17-22). Ama bu örnekte doğal olana karşı bir uygulamayla karşılaşıyor okuyucu. Bahçeci iyi zeytin ağacından aldığı dalı kalitesi düşük zeytin ağacına aşılar. Ne var ki, Pavlos'un kullandığı simgede olamayacak bir uygulamayla karşı karşıyayız. İyi cins zeytin ağacının dalları kesiliyor, yaban zeytininin dallarıysa o sağlıklı ağaca aşılıyor. Olamayacak iş! Hiçbir bahçeci böylesi çelişkili bir iş yapmaz. Ama Tanrı tam bunu yapıyor. İyi cins ağacın dallarını (İsrail) kesiyor, yaban zeytininin dallarını (uluslar) sağlıklı ağaca aşılıyor.

İnanılmayacak eylem! Tanrı'nın tasarıları insaninkinden ne denli başka ve ayrımlıdır! (11:31-36; bkz. Yeşaya 55:8,9).

Eski Antlaşma'da İsrail bu ağaca benzetiliyor (bkz. Yeremya 11:16; Hoşea 14:6). Tarımcılığa ters düşen bu uygulama Tanrı'nın uluslar doğrultusunda düşündürücü bir eylemimi ışığa getiriyor. Onun sevgisi en düşük günahlıya karşı öylesi bol ki, insanın doğal uygulamayla yapamayacağı bir bütünlemeye doğrultuyor kafaları. Bu, Tanrı'nın sevecenliğini betimliyor. Gerçekten aşırı bir sonuçlama (11:28; 4:11-12,16-17; bkz. Galatyalılar 3:16,29). Kök insanlığa Tanrı bilgisini veren İbrahim'in soyundadır (11:28). Hiçbir insan İsrail'e karşı böbürlenmesin. Uluslar arasında İsa Mesih'e iman eden herkes kökten beslenerek ürün oluşturmakta. Yazar bu kesimde böbürlenmeye karşı ulusları üstelemeyle uyarıyor, bireyleri Mesih'e imana çağırıyor.

Tanrı atalara verdiği vaadi geri almadı (11:29; 15:8). Dinsel bütünlemeyle övünmenin Mesih inancında kesinlikle yeri yoktur. Büyükleme iman ilkesiyle çelişki oluşturan düzensizliktir. İman yaşamı ve büyükleme birbirine karşı gelen iki ayrı uçtur. Tanrı'nın armağanı imanla ve teşekkürle kabul edilir (11:20-22). İsraililer iman eksikliği nedeniyle Tanrı'nın kurtuluşundan yoksun kaldı. Bu acıklı sonuç herkesin başına gelebilir. Tanrı kayrasına karşı iman konusunda sendeleyip düşmek bireyi günahın eşiğinde bırakır. Yazar bu arada İsrail'in Tanrı kayrasına getirileceğini de vurgular (11:16). Hem de paganlardan daha kolay; çünkü onlar öz köktendir. Kendilerini iman atılımı beklemekte. Bu dönemde İsrail'e karşı düşmanlık yarasına da değinmek gerekir. Orta çağda Yahudiler (Mesih katilleri) diye suçlandı, bin bir baskıya ve saldırıya uğradı. Bu patavatsızlık III.Reich Almanyası'nda gaz fırınları vahşetiyle doruklandı. İsrail'in Mesih'i yadsıyışı ne ettiğinden habersiz halkları onlara düşman kıldı, insanlığın başına utanç getirici çoraplar ördü. Kutsal Söz'de vurgulanan tanrısal uyarı öneme alınsın. Gerçek Mesih bağılısı İsrail halkına düşman kesilemez, onları yeremez. Tüm gelişim Tanrı tasarılarının gerçekleşmesidir. Hiç kimse Tanrı'nın savunucusu, dava vekili, öç alıcısı olarak ortaya çıkmasın. Hangi dinin ulusun bağılısı olursa olsun!

İyi cins ağaç İsrail'in Mesih'e dönüşünü beklemekte (bkz. Luka 21:24). Tanrı'nın kararlaştırdığı vakitte ve gelişimde. İnanç tarihinin parlak doruğudur bu. O mutlu ana dek Mesih inanlıları İsrail'in kurtuluşu için, Yeruşalim için Tanrı'ya yakarır (bkz. Mezmur 122:6; 29:11). Tarihin son heyecanlandırıcı sahnesi İsrail halkının Mesih'e iman etmesi, gerçek Tanrı bağılılığına dönmesidir. İsrail Tanrı'nın İsraili'dir. İnsanlık bu halkla ilgili şaşırtıcı gelişimlere tanık olacak daha (11:26,27; bkz. Yeşaya 59:20-21; 27:9). Pavlos konuyu giz (*mystirion*) olarak niteliyor (11:25).

Burada kısa bir süre *giz* konusuna değinmemiz yararlı olur. Eski ve Yeni Antlaşma'da rastladığımız bu söz İbranice'de *sodh*'dur. Aramice'de *raz* veya *rozo*. Bu sözler hep aynı ilişkide geçer. Bunlar Hellence *mystirion* ile ilgilidir. Miyopluk *myein* bu kökenden gelen fiildir. Miyop insan ırağı göremez; ama göz doktoru ona gözlük taktırınca görülmeyen görülür. Bu söz Daniel'de çok sık geçer. İsa Mesih *giz* sözünü bir kez kullanır (bkz. Matta 13:11; Markos 4:11; Luka 8:10). Pavlos aynı sözü yirmi bir kez kullanır; *Vahiy*'deyse *mystirion* dört kez geçer. Eski Hellen dinlerinde bu söz gizemli ayinlerle ilgili olarak kullanılır. *Giz*, ancak açıklanınca bilinebilen bir olay ya da olgudur. Kelimenin fiil kökeni gözleri ağız kapamakla ilgilidir. Eski Hellen

kavramında bireyler bu yolla inanca tanıştırlırdı. Pavlos Şu sözle okuyucuyu bazı gerçeklere ilişkin aydınlatır: “Bunun tersine, saklı bulunan Tanrı bilgeliğinden gizemlilikte söz ediyoruz. BaŐlangıcı olmayan ağlar ncesi, Tanrı'nın bizim yceltilmemiz için öncelerden kararlaştırdığı bilgeliktir bu” (I.Korintoslular 2:7). İnsaninkinden ne denli başka ve ayrımlı!

Mystirion sözü aŐađıdaki iliŐkilerde kullanılır:

1. Beden kuŐanmayla ilgili (Yuhanna 1:14; I.Timoteos 3:16).
2. İsa Mesih'in kişiliğiyle ilgili (Efesoslular 1:9,10,17,19; 3:3-5; Koloseliler 1:26,27; 2:23; 3:3; 4:3,4).
3. Kutsal Ruh'la ilgili (Yuhanna 14:16,17; 15:26; 16:7; Efesoslular 3:4,5; I.Korintoslular 14:2; I.Yuhanna 2:1; 3:24b; 4:2).
4. Tanrı'nın insanı kurtarma yöntemiyle ilgili (Romalılar 16:25; I.Korintoslular 2:1,2,7,8; 4:1; II.Korintoslular 4:3,4; Efesoslular 3:8,9; 6:19; I.Petros 19:20).
5. Kiliseyle ilgili (Efesoslular 3:9,10; 5:32; Vahiy 1:20).
6. Eskatologya (son olaylar) ile ilgili (I.Korintoslular 15:51-54; II.Selanikliler 2:6,7; Romalılar 11:25; Vahiy. 10:7; 17:5-7).

Şu kısa değinme ötesinde Yeni Antlaşma'da *mystirion* kullanımlarıyla ilgili bir çalıŐma yapmak her okuyucuya yararlıdır. Yazar sözünü ettiği *giz*'de, yürek katılığı İsrail'e geçici bir süre için geldi diyor. nce değinildiği gibi bu eskatolojik aydınlatmada İsrail'in kurtuluşu çağın sonunda parlak doruklamadır (bkz. Zekarya 12:10). O sevinçli gelişimde her bir İsraili yeniden Mesih'i görünce dirençli günahına tövbe edecek. O'nun yaralarını da tanıyacak, teker teker çok büyük sayıda Yahudi Mesih'i sevinçle kucaklayacak. Peygamberlerin O'na ilişkin yazdıklarını anımsayacak ve Mesih'i yüceltecek. Tanrı'nın tarihle ilgili tasarısı çoktan kararlaŐtırılmıŐtır. Şu anda *giz* perdesiyle örtülü gelişim Mesih belirince gözle görülür elle tutulur gerçeğe dönüŐecek. Tarihsel kiliseler, Reform kiliseleri, vb. İsrail'in kurtuluŐunu, Mesih'in bin yıllık hükümranlığını başka başka açıdan yorumlar. İsrail derken bundan 'Kilise' anlamını çıkarır. Böylece bu önemli konu simgelenir, ruhsallaŐtırılır. Ama üzerinde durduğumuz 9,10,11. bölümler ve daha birçok Eski Antlaşma ve Yeni Antlaşma kesimi bu biçimde zorlanınca, kayma ve anlamı yitirme sonucu belirir. Kutsal Kitap yorumu zorlanmamalı.

Egemen Tanrı'nın İbrahim'den bu yana İsrail'e verdiği vaatlerin toplamını hükümsüz bırakması düşünülemez. “Tüm insanlığı söz dinlemeziğe tutsak kılan Tanrı, tüm insanlığa acıyan, kayrasını bollukla sağlayan Tanrı” (11:39). Günahlı ademoğlu düşük yüreğinin tasarılarını bütünlemeye kalkınca, Tanrı o kiŐiyi kendi seçtiği ve gitmekte direndiği yola bırakır. Kötülüğe eğilim, günahta direniŐ zgr istek tarafından yönlendirilir. Buna egemen Tanrı'nın olumsuz iyiliği demek gerekir. Tanrı te yandan bu gizemli davranıŐla gnahlıya parlak 'sonra'nın kapısını açıyor. Elbette tanrısal eylemi kavrayana, onu gerçek özgürlükle ihya etmeyi bekleyene, Mesih'e imanla yüreğini büsbütün aana (bkz. II.Tarihler 32:31; Yasanın Tekrarı 8:2; Mezmur 17:13,14; 81:12,13; Hoşea 4:17; Habercilerin İŞleri 14:16; Romalılar 3:25, vb.). BaŐlangıçta acıdığı, çağırdığı İbrahim'e verdiği vaatleri elbette iptal edemez O.

Bu arada Tanrı'nın egemen seçim yöntemini de akılda tutmalıyız (9:6-29). İsrail'in en sonunda *Halk* olarak Rab'be döneceği ana dek bir azınlık kurtuluyor (2:27-29; 11:3,7). İnsan kafasının kavrayamayacağı tanrısal gizemdir bu (11:29; 8:28,30; 9:23,24; I.Korintoslular 1:24-29; Galatyalılar 1:15,16). Mesih'in haçlanışından bu yana Yahudiler'den damla damla denebilecek sayıda bir kesim tövbe ederek Tanrı'nın kayrasını değerlendirmekte. Bu çetin dönemin sonundaysa, Mesih'in o görkemli gelişinde Tanrı'nın egemen seçim yöntemi uyarınca pek çok Yahudi'nin imansızlık bağları kopacak, akli gözü yüreği açılacak. Hem İsraililer'den hem de paganlardan, başka başka dinlere bağlı olanlardan (bkz. Yeşaya 66:18-23). Küme küme insan tövbe ederek Rab'be dönecek, iyi cins zeytin ağacının dallarını oluşturacak (11:25-27). Otuz ikinci ayette belirgin bir eskatologya ögesi açıklanmakta. Sayısız İsraili'nin Mesih'e iman edeceği gün ve gelişim irakta değil (bkz. II.Korintoslular 3:14-16). Dinlerin her çeşitine uyrukluk ortadan kalkacak, Mesih'in bildirisi gerçekleşecek: "Sesimi duyacaklar; böylece tek sürü, tek Çoban olacak" (Yuhanna 10:16b).

Şu anda iyi cins zeytin ağacına aşılınmış dallar, Tanrıca dikilen ağaca özgü ürünü getiriyor. Ve İsrail o ağacın kökünden gelmiş olmaya karşın Rab'be ürün getiremiyor. İyi cins ağacın kökünden beslenmeyen hiç kimse iyi ürün getiremez. Bu ağaçta gelişmenin, ürün getirmenin biricik yolu Tanrı'nın egemen tasarısı uyarınca kökten beslenmektir. Şu anda o ağaçtan kesilmiş bulunan İsrail'in yine o ağaca işlenerek Tanrı'ya beğenilir ürün getirmesi kutluluklar kutluluğu olacak. Sevinç Getirici Haber her yanda yayılırken uluslar arasından pek çok kişi Mesih'e dönüyor. Mutlu gelecekte İsrail de dizini döverek O'na dönecek.

İsa Mesih'in ikinci gelişi parlak umuttur, kalıcı gerçektir (bkz. I.Timoteos 1:1). Hem İsrail'e hem de paganlara (bkz. Habercilerin İşleri 15:13-18). O'nun yeryüzünde kuracağı bin yıllık barış ve esenlik hükümraniği (bkz. Vahiy bölüm 20) gelmiş geçmiş tüm imparatorlukları ve onların başkanlarını bir çırpıda tarihin arşivine itecek. Tanrı'nın İbrahim'e andı, onunla antlaşması bu parlak gelişimde tümünden gerçekleşecek. İsrail iki bin yıldır Tanrı tasarısına karşı direnmekte. Ama İbrahim'in Tanrısı İsrail'i gözlüyor ve şu anda uluslardan kendisine Mesih bağlısı bir halk seçiyor. Sevgisiyle mühürlediği kişilerden sevgisini çekmez O. Tanrı, bağışlarını çağrısını geri almaz (11:29). O değişken insan gibi bir varlık değildir.

İsraili olsun, uluslardan gelme olsun her varlık günah altında tutuklanmıştır (11:30-32; bkz. Galatyalılar 3:22,23; Habercilerin İşleri 14:16). Bir suç işleyince bileklerine kelepçe takılan kişi tutukluluğunu derin derin düşünür. Bu üzücü ortamdan aklını ayıramaz. Kelepçe nedir bilmeyen yarasayar insan yüreğinin üstünde kelepçe bulunduğunu acaba düşünür mü hiç? Herkes kendisini özgür kişi olarak görür. Ama gerçekte tutukluyuz (Romalılar 3:23). Hatırnazlık etmeyen Tanrı her canı söz dinlemezlik suçlamasıyla tutuklamıştır (bkz. II.Selanikliler 2:11-12). Bu ağır kelepçeden hiçbir yetki onu kurtaramaz. Tanrı tutukluyu sever acır ve kurtarır. "Oğlu İsa'nın kanı da bizleri her günahattan arıtır" (I.Yuhanna 1:7). Kelepçeyi kırar, canı özgür kılar; şimdi ve ebediyen.. Böylesi düzenli ve amaçlıdır Tanrı'nın tasarıları, sonuçlamaları. Arının bir bu yana bir öbür yana uçuşmalarında herhangi bir düzen ve

uyum düşünülemez. Ama altıgen peteğe bakıldığında uçuşmalardaki amaç anlaşılabilir. Bu tasarının gerisinde arının içgüdüğü bulunur. Ve arıyı yaratanın zekâsı!

Tanrı'nın tasarısı ademoğullarına anlamsız gibi görülebilir. Ama onun eylemleri bütünlenince kesin düzen ve güzellik belirir. Tanrı'nın her düşüncesi ve eylemi o parlak doruğa çekiyor bizleri. Yazar kafayı karıştıran bu derin tezlerle boğuştuğundan sonra parlak bir ilahiyle konuyu dorukluyor (11:33-36). İncil'in birçok yerinde düşündürücü herhangi bir gerçeğin ardından egemen Tanrı'ya bir ilahi yükseltilir (bkz. 8:37,39). Burada da Pavlos bunu yapıyor, Tanrı'nın egemen düşüncesini sonuçlamasını içtenlikle kutluyor; O'nun bilgeliği ve bilgisiyle mest oluyor. Tanrı'nın yetkin ve belirgin bilgeliği büsbütün sınırsızdır; yaratılan her varlığı, olan-olacak her konumu, her şeyi, her yeri kapsar. Bunlar geçmişte, şimdide, gelecekte, kurulu düzende ve uzayda her alanı içine alır. Bir an için, ışığı daha yeryüzüne ulaşmamış galaksileri (gökada) düşünün. Bunlar da aynı sınırsız bilginin nesnesidir. Yaratan bunların ordusunu kesin sayılarıyla bilir, her birini adlarıyla çağırır (bkz. Yeşaya 40:26). Yazar böyle bir gerçeği derin coşkuyla kutlar (bkz. Mezmur 33:13-15; 104:24; 139:2,6; 147:4; Matta 6:8; 10:29,30; Habercilerin İşleri 15:8; Efesoslular 3:10; İbraniler 4:13). Oğlu İsa Mesih'in kişiliğinde insanlığa açıklanan o akıl ermez tasarıları düşünerek bir ilahiyle coşkunluğa geliyor mektubun yazarı (bkz. Efesoslular 3:5,10; Koloseliler 2:3). Egemen Rab'bin tüm insanlığa –Yahudi'ye de pagana da– tarihin akımıyla birlikte işlerliği görülen düşünceleri düzeni tasarıları, gerçeği kavrayan her akli uğraştırmaktan öte coşturmaktadır da..

Arıların bize düzensiz görülen uçuşlarını kavrayamadığımız gibi, egemen Tanrı'nın tarihte beliren akılları düğümleyici düzen ve tasarıları karşısında O'nu yüceltmekten başka ne yapabiliriz? Bu dönümde yazar Pavlos Eski Antlaşma'dan bazı düşündürücü alıntılar yapıyor (bkz. Eyub 15:8; 41:11; Yeşaya 40:13; Yeremya 23:18). Günahlı, düşük bireylerin egemen Tanrı'ya ilişkin bu nasıl olabilir, neden öyledir; Allah şu olamaz böyle tanınmaz, şöyle değil böyledir yolunda salt kafada biçimlenen kuramları Tanrı gerçeği karşısında mukavva köşk gibi çöker. Varoluşçuların bir kesimi ateizmi benimsemiştir; çünkü bu felsefe 'ben' de odaklanıyor.

Egemen Tanrı'nın bilgisi bilgeliği sınırsızdır. Sevgisiyle kurulu düzeni mühürler, kaymasıyla sevecenliğiyle her bir cana teker teker erişir. Halkı İsrail'in ruhsal görmezliği sonucunda nurunu uluslara yakar. Günahlıya yargısını bildirirken aynı zamanda onu kurtarışına çeker. Şu kısıtlı yaşamda ademoğlu Tanrı'ya özgü düzen ve tasarıları kavrayamaz, ama ileride tam olarak bilecektir. Çünkü her şey O'ndandır; varlığımızın özü kaynağı O'dur. Her şey O'nun aracılığıdır. Olan şeyleri bir arada tutan O'dur. *Hronos* ve *Kronos* (zaman ve mekân) hakimi O'dur. Her şey O'nun içindir; amaç ve son O'dur (11:36; bkz. Koloseliler 1:15-20; İbraniler 1:2,4). Ve bu egemen Rab biricik Oğlu Mesih'te beden kuşanıp kendisini tüm dünyaya belirgin edendir. Bu tanrısal gerçeği ancak Davut'un derin ünlemiyle karşılayabiliriz: "Bu bilgi benim için alışılmamıştır. Yüksektir; ona erişmem" (Mezmur 139:6).

Tanrı'ya özgü bu içtenlikli yakarışı, kişiliğiyle ilgili gerçekleri düşünmekteyken O'nun kutsallığına eğilmemek konuyu eksik bırakır. Tanrı varlığında, eylemlerinde,

kararlarında kutsal olmasaydı bu üstün ve kesin sonuçlamaların bir tekini bilemezdik. Kutsallık Tanrı'nın kişisel belleğidir. O'nun kusursuzluğu kutsallığı tüm kararlarının ve yargılarının öznesidir. Tanrı kutsaldır; sınırsız ve kesin kusursuzluğu O'nun yöntemini ve dürtüsünü her zaman doğru yöne, sağlam amaca götürür; hiçbir kararında yanlışlık ögesi düşünülemez. Bunu somut biçimde kavrayabilmek, üçte teklik tekte üçlük bilgisiyle aydınlanmaya bağlıdır.

“Hiçbir vakit hiç kimse Tanrı'yı görmedi. Baba'nın bağrında olan Tanrı –biricik Oğul–, O bildirdi O'nu” (Yuhanna 1:18).

“Her şey bana Babam tarafından verildi. Oğul'u Baba'dan başka kimse bilmez. Baba'yı da Oğul'dan başkası bilmez. Bir de, Oğul'un kendisine Baba'yı açıklamak istediği kişi Baba'yı bilir” (Matta 11:27).

“Tanrı Oğlu'nun geldiğini ve Gerçek Olan'ı bilmemiz için bize kavram verdiğini biliyoruz. Biz Gerçek Olan'ın bağlılığında: O'nun Oğlu İsa Mesih bağlılığında. Bu, gerçek Tanrı'dır ve sonsuz yaşamdır” (I.Yuhanna 5:20).

Günahsız kutsal İsa'yı gören, Baba'nın öz niteliğini görerek onu gerektiği gibi anlayabilir (bkz. Yuhanna 6:69). Bunun yanı sıra Tanrı'nın kutsallığına özenir, kutsal yaşamı amaçlar onu kovalar. Mektupta yazılıdır: “Kutsallık Ruhu açısından ölümler arasından dirilerek güçlülükle Tanrı Oğlu belirlenen Rabbimiz İsa Mesih” (Romalılar 1:4; bkz. İbraniler 12:10 b,14). Haberci Petros da Kutsal Ruh'a ilişkin şunu bildirir: “İnsan yüreğini bilen Tanrı, bizlere verdiği gibi onlara da Kutsal Ruh'u vererek kendilerini onayladı. Bizlerle onlar arasında hiçbir ayırım gözetmedi. İman etmeleri üzerine onların yüreğini arıttı” (Habercilerin İşleri 15:8.9).

Yaratıklarının yürek kirliliğini herkesten daha iyi bilen Tanrı, Mesih'e iman edene Kutsal Ruh'unu vererek Kutsal Ruh'un yeterliliği ve etkinliğiyle yüreği arıttır. Bir vakitler her tür günahın çalkaladığı yüreğe Kutsal Ruh kutsallık kavramını damgalar, inanlının günaha karşı tiksinti duymasını, kutsallığı özlemesini etkin kılar (bkz. 8:8,9; I.Korintosular 3:16,17; 6:19; I.Selanikliler 4:7,8; II.Selanikliler 2:13). Tanrı'nın hiçbir durumda ödün vermeyen kutsallığı, bireyin koşulsuz ve bağısız kutsallık sorumluluğu sadece üç kişilikte açıklanan Tanrı'yı tanımakla gerçekleşir. Vühut üstelemesi, vahitçilik kuramı hiç kimseye Tanrı'nın gerçek kişiliğini, kutsal özelliğini anlatamaz, O'nu pak sevgisiyle tanıtamaz. Bu nedenle vahitçi bireyin Tanrı kutsallığını kavrayarak buna uyumlu biçimde yaşayabilmesi, Tanrı'nın sevgisini değerlendirmesi olanaksızdır. Vahitçi insan kutsallık kavramından yoksundur, Tanrı sevgisinden bilgisizdir.

Salt kutsallık ilkesi değil, gerçekte sevgi de ancak üç kişilikte açıklanan diri Tanrı'yı tanımakla ışığa çıkar. Vahitçilerin katı saplantısı bu öğretinin bağlılarını geniş kapsamlı tanrısal bilgidir ve ışıktan yoksun bırakmakta. Üçte tek tekte üç Tanrı'yı bulanın ufukları tanrısal nurla aydınlanır. Kutsal Ruh inanlıyı kutsallığa özendirir. Kutsal Tanrı günahlı yaratıklarını Kutsal Ruh'uyla kendine çeker, canı kurtarmak kutsal kılmak ister. Bireyde erdeme (fazilet) duyulan özlem, Kutsal Ruh'un yeterliliğiyle yaşamın her yetisini Tanrı'nın kutsallığına çeker ve yöneltir. Kutsallık tanrısal doğruluğun ve adaletin yürekte doğrulanmasıdır. Kutsallıkta Tanrı'nın

varlığıyla isteği el ele beraber gider. Oğul Mesih Tanrı'yı insana nesnel belirlilikle tanıtır, Kutsal Ruh da insana öznel belirlilikle tanıtır. Kutsallık Tanrı'nın önde beliren özelliğidir. Bununla bağdaşık uyumlulukta kutsallık ademoğlunun en önde beliren yararadır (bkz. I.Selantikliler 3:13). Mesih'e bağlananın kutsallığı, bireyin istekleri ve kararlarıyla belgelenir. Tanrı kutsaldır; her isteği ve kararı kesenkes kutsaldır. Her eylemi koşulsuz ve bağısız kutsaldır. O, kutsallığı ilişkisinde daima kendine sorumludur. Hiç kimseye hesap vermez. Kusursuz olan kusurluya borçlu değildir. Ama inanlı Tanrı karşısında sorumludur. Ne der Mesih? "Göksel Babanız yetkin (teleios) olduğu gibi, sizler de yetkin kişiler olasınız" (Matta 5:48). Tanrı kısıtlı, ölümlü insana eğilir, onunla kişisel yakınlık kurmak ister. Mesih'in kurtarmalığını canın temeli kılar, ona hiç ölmeyen yaşam nefesini üfler, sonu gelmeyen kutsallık bahçesinde onu hükümlerinin uyrucu kılar.

Baba'nın, Oğul'un, Kutsal Ruh'un kutsallığı kendine özgüdür. Başka herhangi bir varlığına benzemez. İnanlının kutsallığı üç kişilikte açıklanan Tanrı'nın kutsallığı gibi değilse, birey umut getiremeyen günahlılığın uçurumundadır. Tanrı'nın öz kişiliğiyle çelişki oluşturan herhangi bir yöntem ya da düşünce O'nun katına erişemez. Günahla kirli can tümünden kutsal Tanrı'yla paydaşlık edemez, O'nunla bağlantı kuramaz. Kutsal olan, hiçbir kusurlu şeyle bağdaştırılamaz. Kutsal olan kendini daima kutsal olmayana karşı korur ve savunur. Kutsal Tanrı'nın isteği kararı O'nun biricik Oğul'unda açıklanmıştır; etkinlikle ve somut belirginlikle O'nda görünmüştür. İnsanı kendi benzerliğinde ve öz niteliğinde yaratan, yarattığının her durumda O'nun kutsal isteğiyle atbaşı beraber gitmesini özler. Bu gerçekleşmeyince Tanrı-insan ilişkisi sarsıntıdadır. Tanrı'nın bütün eylemleri onun kutsallığından kaynaklanır. Kutsallık öncesiz-sonsuzdur. Günah ve düşüklük sonradan sokulmuş istilacı, gasp edici, öldürücü ve yıkıcıdır. Ezeli değil, ebedi değil.. Bunu belirtmek için yazar Pavlos her yerde yaydığı, tanıttığı Baba'ya ve Oğul'a ilişkin, "Yücelik sonsuzlara dek O'nundur. Amin!" ünlemiyle bu kesimi kapatır (11:36b).